

Filosofia?

Filosofia ?

• Si el món fós un poble de 1000
persones

- El món, problemes, de
- La filosofia avui →
- La filosofia ahir →
- Recerca →
- Per a què serveix? **Filosofia!**

• El món acadèmic: Continentals i analítics (Entendre la història, entendre la ciència)

• El filòsof i la societat: entre l'escolàstica i el bestseller d'autoajuda

• Estètica

- Què li queda?
- Repte antropologia determinista
- Estudi dels nivells, ontologia de capes
- Caràcter i llibertat
- Vida i narració

Filosofia? El món (1/4). Si el món fos un poble de 1000 persones

- Hi hauria 584 **asiàtics**, 55 **russos**, 124 **africans**, 95 **europaus**, 52 **nordamericans**, 84 **llatinoamericans**, 6 **australians**.
- Que **parlen** mandarí (165), anglès (86), Hindi (83), espanyol (64), rus (58), àrab (37) i altres llengües (500) com el portuguès, japonès, indonesi, alemany, francès
- Que professen una **religió** cristiana (329), musulmana (178), no religiosos (167), hindus (132), budistes (60), ateus (45), jueus (3) i altres religions (86).
- 330 són nens (només la meitat vacunats), 600 adults i 60 per damunt dels 65 anys. La meitat de les dones tenen accés a contraceptius. Dels 670 adults, 335 són analfabets. Al poble hi ha 5 soldats, 7 mestres, 1 doctor, 3 refugiats.
- Aquest any neixeran 28 nens, moriran 10 persones (3 de fam, 1 de càncer, 2 de mortaldat infantil). Així que l'any que ve serem 1018.
- El poble té un pressupost, públic i privat, de tres milions d'euros, 3.000 per persona. 181.000 va a armament (100 persones tenen armes nuclears), 159.000 a educació, 132.000 a sanitat.
- 200 persones reben el 75% dels ingressos, 600 persones el 23%, i 200 el 2%. 70 persones tenen cotxe. 330 tenen aigua potable.
- El poble té sis acres (63x63m) per persona, 6.000 en total, dels quals 700 són conreus, 1.400 pastura, 1.900 boscos, 2.000 desert, tundra i terra no productiva; aquesta va creixent en detriment del bosc. (el 83% del fertilitzant va a parar al 40% dels conreus, els dels 270 més rics. La resta del 60%, amb un 17% d'adob, produeix el 28% de gra i alimenta el 73% de la gent.

Filosofia? El món (2/4). Dades, problemes, agendes

- **Dades**
6.500 milions de persones en 150 M de km² (25% del planeta, la resta mar. I d'aquests només un 30% és fèrtil, la resta muntanya, desert o nevat)
- **Problemes**
Fam, pobresa, atur, marginació, desigualtats, malaltia, conflictes, guerres, ignorància, intolerància i fanatisme; esgotament de recursos i degradació del medi ambient.
- **Observatoris**
Nacions unides <http://www.un.org/News/> <http://www.amnesty.org/> <http://www.worldwatch.org/>
<http://www.greenpeace.org/> http://www.corporatewatch.org.uk/profiles/company_profiles.htm
<http://www.transparency.org/> (conflictes, males pràctiques d'empreses i governs)

- **Què es pot fer? Les agendes**
Els futurs possibles tècnicament, l'agenda de la ciència, l'agenda de la UN (<http://www.un.org/works/millennium/index.html> 8 objectius, (1) erradicar la pobresa extrema i la fam, (2) educació universal, (3) igualtat de gènere, (4 i 5) mortandat infantil i maternal, (6) combatre HiV i malària, (7) desenvolupament sostenible, (8) col·laboració pel desenvolupament) dels estats, de les corporacions.
- Podem decidir el nostre destí? Qui decideix, els polítics? Nosaltres? Les corporacions? ningú?
Tenim llocs per al debat, el consens i l'acceptació de la diferència? Hi ha les imperfectes democràcies, els organismes internacionals, l'opinió als diaris i medis. Un altre món és possible?
<http://www.forumsocialmundial.org.br/>
Moviments voluntaris per canviar el món, <http://www.ashoka.org/home/index.cfm> , intermon <http://www.intermonoxfam.org/> , <http://www.clowns.org/>

Filosofia? El món (3/4). El món de cadascú

- Però la pregunta no és tant “com arreglem el món?” sinó “què en faig de mi mateix?”
Per què em llevo i me’n vaig a treballar, o segueixo intentant trobar una parella que m’agradi o planificant un cap de setmana, en lloc de suicidar-me?
- <http://wvs.isr.umich.edu/> <http://www.worldvaluessurvey.org/> enquesta sobre valors, dades sobre salut mental i suïcidi:
http://www.who.int/mental_health/en/
- Fins a quin punt decideixo sobre la meva pròpia vida o copio pautes dels altres, que veiem a la televisió o als manuals d’autoajuda?
- Sóc un robot genètic modificat per fàrmacs com el prozac?
- Les nostres decisions són com el zapping? Ens adherim a una proposta, consumim el que ha pensat un altre.

Filosofia? El món (4/4). Preguntes i debats

- Preguntes sobre la justícia i problemes del món
la pau (com acabar les guerres; colonització, nacionalismes, resolucions de les UN, drets humans amnesty international), com distribuir els recursos, entre estats i dins d'ells (la pobresa i la fam, organització mundial del comerç, pressupostos de cada estat), com combatre les malalties (WHO), com educar i trobar un paper just (Unesco, el paper de la dona, els nens i la unicef), desenvolupament sostenible (acords de Kioto, Greenpeace). Pressupostos de governs, debats a la premsa

- La pregunta sobre coexistència de models i creences religioses diferents, sobre diferents models culturals i estètics (llibertat de culte? Política cultural? Art elitista o popular

- La pregunta sobre la vida bona, disfrutar cada moment, resistir, prozac tesis de medecina, manuals d'autoajuda (poques tesis?)

- La pregunta sobre la coherència de marcs de pensament, ontologia física, epistemologia, fonaments del dret i altres.
Tesis sobre filosofia de la ment, reduccionisme

Filosofia? Avui. (1/3) El món acadèmic

Oferta

- M&E Metafísica, epistemologia, filosofia del llenguatge i de la ment, ciències cognitives [Què són les coses?]
- S Filosofia de la ciència [física, biologia, ciències socials]
- L Filosofia de la matemàtica, lògica
- V Teoria del valor, moral, política, filosofia del dret, estètica
- H Història de la filosofia fins a Kant
- C Filosofia continental (alemanya i francesa dels segles XIX i XX)

Podem consultar el Philosopher's Index, o la classificació que dona Leitner sobre els millors departaments (<http://www.philosophicalgourmet.com/maprog.htm>):

Filosofia analítica: predomina al món anglosaxó i a bastants departaments. Noms, Dennet en filosofia de la ment. Potser es pot veure com la digestió del progrés de la ciència, la realitat seria la física, el coneixement l'observació i la formulació de sentències lògiques, l'estil precís i inspirat en la ciència. Pretenen comentar o col·laborar amb els científics. *Entendre la ciència.*

Filosofia continental: França, Alemanya. Potser es pot veure com la digestió del fracàs del projecte il·lustrat, el progrés i la utopia a través de la raó, després del terrible segle XX, estil més literari, sovint confús; pretenen criticar o orientar la societat. *Entendre la història.*

Filosofia? Avui. (2/4) Filosofia analítica

Filosofia analítica:

- Un coneixement basat en l'observació i la lògica, la ciència. Definir el problema, analitzar el camp semàntic. (Russell, Carnap, primer Wittgenstein). Desapareix la filosofia, que en realitat tracta de falsos problemes. L'ontologia: la física, l'epistemologia: observació + lògica. Filosofia = Filosofia de la ciència. Quine
- Filosofia del llenguatge, anàlisi dels usos comuns, anàlisi del llenguatge de les proposicions ètiques (Segon Wittgenstein, Austin)
- El projecte de naturalitzar el mental, ciències cognitives, l'home màquina i els programes, intel·ligència artificial, xarxes neuronals. Fodor, Dennet, Churchland, Chalmers
- En ètica, Moore, sobre les proposicions de fet i de dret, utilitarisme subjacent, Rawls fonaments de la justícia.
- Disciplina molt especialitzada (una mena d'escolàstica), amb poca relació amb la societat i amb els científics (que no els fan cas, com els ocells a l'ornitologia).

Filosofia? Avui. (3/4) Filosofia continental

Fenomenologia: Husserl, el que és donat directament a l'experiència, no tenim un món d'objectes sinó un univers de fenomens que es presenten, amb una estructura intencional (EP i ONT)

Existencialisme: Sartre, Camus, derivació de l'anterior, mode d'ésser de l'home, existència concreta que es defineix per decisions, no per una essència immutable, és en relació a altres objectes i éssers. [Ètica immanent, digestió segona guerra mundial]

Filosofia crítica: Horkheimer, Adorno, Marcuse, Erich Fromm, després de la segona guerra mundial certifiquen el fracàs de la racionalitat. Benjamin [no podem crear un món millor, però podem ser crítics i podem cercar la bellesa]. Habermas, teoria acció comunicativa.

Estructuralisme: Saussure, Lévi-Strauss antropologia (només compten les relacions en les estructures de parentiu), Barthes (estructuralisme del llenguatge, autobiografia en forma d'oposats), Lacan psicoanàlisi, Foucault a ciències humanes: *no hi ha subjecte, només items que ocupen llocs en estructures fixes.*

Hermenèutica: Gadamer, Ricoeur, crítica a la idea de la veritat objectiva, analogia amb la interpretació de textos (Bíblia), fusió d'horitzons dels dos que comuniquen (horitzons d'una comunitat social). El "prejudici" és normal. Se'n desprén una ètica de la comprensió i acceptació de l'altre discurs.

Postmodernisme i pensament dèbil: Lyotard, ja no valen les utopies d'un futur millor, ni religiosa ni marxista, acció local. Ni grans discursos fundacionals. No hi ha un discurs únic, un estil arquitectònic únic, una història narrada des d'un únic punt de vista vàlid, i això també aplica a la justícia. Hi ha narratives que no s'arriben a entendre. No hem de buscar igual el model sinó acceptar l'alteritat. Renunciem a interpretar el discurs. No hi ha un origen ni un començament des d'on basar la resta.

Filosofia? Avui. (4/4) El filòsof i la societat

Es pot dir que la filosofia continental tracta de temes interessants de manera confusa i que els analítics tracten clarament qüestions irrellevants? Això donaria la raó a la crítica que la filosofia ve dels errors dels plantejaments: si parlem clarament no hi ha filosofia, només comentaris o divulgació a la ciència

Que aporten els filòsofs?

- Fan recerca? Continguts especialitzats acumulatius com els de la ciència?
- Consciència crítica? Anàlisi dels pressupòsits implícits de la societat (com Sòcrates, posarien en qüestió)
- Guies sobre la bona vida? Què ens ofereixen les guies d'autoajuda? Sentir-nos satisfets tal com som?
- Creen continguts ben escrits i bells?

Pensadors contemporanis que m'hagin agradat: Steiner ...

Filosofia? Ahir 1/10

- Què era la filosofia ahir? Va començar abastant tot el saber racional, contraposat a l'opinió i a les tècniques pràctiques.

Al començament ...

- Una barreja de **por** a la mort, **confusió** davant els canvis de les coses que experimentem a fora i a dins, alhora la **curiositat** i l'admiració, la justificació dels costums i dels rites, la justificació de les formes ...

Preguntes ...

- Quines coses hi ha? Com canvien? D'on ve? Ho podem conèixer tot? Quins tipus de proposicions? Està bé la manera com vivim? Està bé la meva vida? Què vindrà després? I així tenim

El temari clàssic:

- Ontologia (què hi ha?), epistemologia i lògica (què puc conèixer?), cosmologia (el món), teologia (déu, el sagrat), psicologia, ètica, estètica (el temari actual era: (i) filosofia de la ment i llenguatge, ciències cognitives com a ontologia i epistemologia, (ii) les filosofies de la ciència (sense equivalent abans, alhora ha desaparegut la psicologia, que ha anat a la filosofia de la ment, la cosmologia que hauria anat a parar a la ciència, la teologia als llibres d'autoajuda inspirats en altres cultures), (iii) l'ètica i l'estètica a filosofia del valor i a la resta d'autoajuda (iv) història de la filosofia, el pensament crític sobre la història, és ja història? O ha anat a parar a alguns editorials de diaris?

Filosofia? Ahir 2/10

Penso que la filosofia fa, bàsicament, tres tipus de feina:

- analitzar: el que observem, el que diem, classificar, els éssers, les frases
- Valorar: es defineix sobre el que és interessant, just, important, bell
- Especular: proposar conceptes o realitats que vindrien a substituir les quotidianes: idees de Plató, Déu, les sensacions dels empiristes, els àtoms

Penso també que el que caracteritza cada pensament no és tant el raonament com allò que els admira, preocupa o fascina:

- Grècia: l'ordre, ja sia a les estrelles, la matemàtica, les espècies animals.
- Xme medieval: el cel que vindrà després, l'ordre diví ultramundà
- Filosofia moderna: el fonament independent, ja sia la idea innata racionalista, o l'evidència de l'observació (Descartes, Leibniz, Hume)
- Kant: el cel estrellat damunt meu, la llei moral dins meu, els apartats i subcategories, i la filosofia transcendental
- Segle XIX: la història, com construeix la humanitat el seu futur [sense Déu], el desenvolupament de Hegel, el marxisme
- Neopositivisme:
- Hegel, filosofia del llenguatge, existencialisme, filosofia de la ment

Filosofia? Ahir 3/10 Ontologia

- Coses i paraules, dels presocràtics al físicalisme [obrir a comer]

Podem començar amb un inventari, fent una llista de tot el que existeix:

- El que veig
- El que afegeixo per referències
- Un model del món extrapolat, història de l'univers

Intenta de classificació: quatre tipus de fet, i comencen els problemes, universals, particulars?

Principals eines conceptuals:

- Ésser, igual, diferent, canvi; idea essència universal i ésser concret
- Matèria i forma, acte i potència, substància accident, causes
- Res cogitans i res extensa, mecanicisme de billar, Newton
- Lògica i dialèctica hegeliana ; el positivisme
- Físicalisme, big bang + teoria de l'evolució + projecte de naturalitzar el mental
- Nivells, superposició, Hartmann

Altres: programació orientada a objectes ... (relacionat amb llei final, el nou i comer

Filosofia? Ahir 4/10 Epistemologia

- Com coneixem ? Del record platònic a les ciències cognitives

De la llista de coses que acabem de fer, tenim el que veiem, el que ens expliquen; què sabem?, què hem de revisar? Què és cert? Com podem comprovar el que ens diuen? Perquè hi ha temes en que no estem d'acord?

- Qüestions:

Aparença variable, realitat permanent // opinió i coneixement // què hi ha en les altres ments?
Què senten els altres?

- Grècia: el permanent i el canvi, l'idèntic i el diferent:

Com sabem de la matemàtica i els conceptes universals? Record idees (República Plató),
Aristòtil, captem la forma de les coses, lògica: inducció i deducció

- Fe i raó: el saber moral i teològic necessita la il·luminació de Déu

- Descartes: la independència del saber, dubte metòdic i certesa: Coneixement a priori i a posteriori, racionalisme i empirisme, model mecànic de les sensacions a les idees

- Kant: noumen i fenomen, no podem sortir de les condicions del subjecte

- Explicacions de la ciència: Copèrnic, Newton ... àtoms: el model científic substitueix el que és intuitiu en la manipulació habitual.

- Investigació de la dada immediata: Husserl [introspecció], Heidegger, Merleau Ponty

- Positivisme lògic: el coneixement vàlid és el que s'adquireix amb observacions i lògica // filosofia de la ciència: Popper i Kuhn

- Ciències cognitives: intel·ligència artificial, xarxes neuronals, enacció Varela

[el meu particular positivisme lògic a EMERF, una observació a llei final i nou, comer]

Filosofia? Ahir 5/10 Cosmologia

- **Del Timeu al bigbang i teoria de l'evolució**

- Cosmogonies, el timeu, de Caelo, univers, el món i el cel
- El gènesi, la fi dels temps
- Els quatre elements
- Els planetes, la física dels cossos simples, un gran billar, la mecànica de Newton
- Química, òptica, electricitat i magnetisme
- Teoria atòmica
- Teoria de l'evolució
- Big bang

Filosofia? Ahir 6/10 Psicologia

- De l'ànima a la filosofia de la ment

Filosofia? Ahir 7/10 teologia

- Del Déu de la Bíblia a l'autoajuda passant per hegel i marx. La salvació, estratègies de vida
  - La bona vida: purificació o plaer raonable? Estoics i epicuris, creguts i descreguts
  - Obediència a Déu, fe, esperança i caritat, el màrtir
  - El cavaller, l'asceta al desert, el monjo benedictí
  - Budisme [quines altres formes d'espiritualitat tenim?]
  - La pregunta sobre el mal, sobre la indiferència de Déu, sobre la fi dels temps, sobre la mort
  - El projecte il·lustrat (versió 2, la història de Hegel, versió 3 el marxisme)
  - L'ètica del treball
  - L'artista romàntic
  - Vida moderna, confort, sensacions, ser famós, zapping, “jove, ric i famós”

Filosofia? Ahir 8/10 ètica

- De sòcrates a Rawls...
- La pregunta sobre la justícia i la pregunta sobre el bé
- Sòcrates: Hi ha uns costums, uns estats de coses, els acceptem o qüestionem? Nomos o fisis?
- Plató, Aristòtil: sobre els tipus de govern
- Cristianisme: ús de la religió per justificar la sobirania, recompensa ultraterrenal
- Hobbes: el contracte social, Hume
- Kant i el deure en si, Hegel

Filosofia? Ahir 9/10 estètica

- Del bell platònic a Adorno i Benjamin

Filosofia? Ahir 10/10 els enfadats

- Dels sofistes a sloterdijk passant per nietzsche

Filosofia? La meva recerca

- Què assumeixo de l'anterior, quina és la meva posició? Què descarto? A partir d'on començo a investigar? A que m'adhereixo i què ho completaria?
- Em faig una pregunta semblant a la de l'Eduardo, perquè al filosofia avui si la ciència ja ho explica tot? Així em plantejo la hipòtesi d'una antropologia determinista per repensar la llibertat:
- Ontologia de nivells, la llibertat com a complexitat (ontologia, psicologia)
- En un segon moment, identitat basada en la narració

- De fet no serveix per a res! Humor, admiració, misticisme, plaer en si mateix. De l'anterior, quina és la meva posició? Què descarto? A partir d'on començo a investigar?
- Aquí és on el filòsof es troba amb el poeta, és un afer d'admiració o indignació, curiositat, potser de riure ... com deia Valéry, tot poema és el desenvolupament d'una exclamació.
- Una característica d'aquesta mena de "mirada del filòsof", potser com la del quadre malenconia I, és una experiència que fa simultània la fragilitat i petitesa de l'home, el somni d'una ombra, un moment fugisser, amb la llargada que arriba al llunyà horitzó, als inicis de la història, al futur (cap a una exploració del món: potències de 10, història de l'univers, els mapes i hàbitats i les espècies, museu d'història natural, història de la cultura amb ciència i tècnica, la pintura, els personatges ficticis de la literatura, les emocions i la lírica, etapes de la meua vida i biografia, la selecció de tot plegat "el meu món")
- Que haurà estat viure? Un animal manté la complexitat de la vida, l'home a més diu "mira!" admiració, poesia, filosofia, conversa, i riure

- **Plató al Teetet:**
És, en efecte, molt propi d'un filòsof aquest sentiment: el fet d'admirar-se, car el principi de la filosofia no és un altre que aquest. (155 d).
- **Aristòtil a la Metafísica:**
El que en un principi va moure els homes a fer les primeres indagacions filosòfiques va ser, com ho és avui, l'admiració [la curiositat]. (I, 2)
- **Kant a KpV:**
Dues coses omplen sempre l'ànim d'una admiració i una veneració creixents i sempre noves com més sovint i més seguit hi reflexionem: el cel estrellat damunt meu i la llei moral a dintre meu.

- **ADMIRACIÓ** *f.*: cast. *admiración*.
  - || **1.** Acte d'admirar; sentiment de sorpresa que pervé de la contemplació o enunciació d'una cosa que apar extraordinària. Cosa es de gran admiració, dix lo Rey, que ab oli... se hagen apagar, Tirant, c. 10. Car tota nouitat porta admiració, Villena Vita Chr., c. 213. Hercules... feu de sa persona fets de admiracio, Tomic Hist. p. 18. Ell l'esguardava ab admiració plena de desitjos inconeguts, Galmés Flor 22.
  - || **2.** L'objecte o causa del dit sentiment. Tenia la vida axí ordenada, que era vna admiracio a qui la mirava, Villena Vita Chr., c. 4. Una paraula, admiració dels sabis, Ruiz Poes. 19.
  - || **3.** ort. El signe !, que serveix per indicar un reforç de l'entonació o una exclamació, o per cridar l'atenció sobre qualche frase.
    - Fon.: æmmiræsió (or., bal.); ammirasió (occ., val.); æmmiræsiú (ross.).
    - Etim.: pres del llatí admīratiōne, mat. sign.
- **BADAR** *v.*
  - I. || **1.** Obrir (la boca); cast. *abrir*. || **2.** Obrir una cosa sense separar completament les seves parts; cast. *abrir*. Especialment: **a)** Els ulls. **b)** Les orelles.
  - II. || **1.** *intr.* Mirar sense fixesa. || **2.** *intr.* Estar distret, sense l'atenció fixa en allò en què caldria posar-la; cast. *estar en babia*. || **3.** *tr.* Mirar Etim.: del llatí ***batare**, onomatopeia de l'acte d'obrir la boca.

- **Coses que m'hauran agradat**
  - El bosc, el bruc, els escarabats, les papallones, les alzines sureres
  - Les noies boniques
  - Ballar, la música
  - Menjar
  - Pares, germans, companys d'escola, profes, avis, estimades, filles, parella
  - Fer l'amor
  - Riure
  - Llegir històries